

11 JUNI 2014 hj

Samtlige politikredse
(POLNET)

J.nr.: 2014-005-52

RIGSPOLITIET
CENTER FOR ALMEN JURA
POLITITORVET 14
1780 KØBENHAVN V

Telefon: 3314 8888

Telefax: 4515 0017

Web: www.poliit.dk

Rundskrivelse om frihedsberøvelse efter politiloven og den politimæssige indsats i forbindelse med større demonstrationer mv.

1. Indledning

Østre Landsret har den 25. januar 2012 afsagt dom i en sag, hvor et stort antal personer, som blev frihedsberøvet under klimatopmødet COP 15 i december 2009, havde krævet erstatning af Københavns Politi under henvisning til, at frihedsberøvelserne var ulovlige. Sagen omfattede bl.a. en række frihedsberøvelser, som politiet den 12. december 2009 foretog i forbindelse med en stor demonstration fra Christiansborg Slotsplads til Bella Centret, hvor i alt 905 personer blev frihedsberøvet.

Landsretten fandt, at frihedsberøvelserne – med enkelte undtagelser – var ulovlige, og tilkendte de frihedsberøvede erstatning. Landsrettens dom er gengivet i UfR.2012.1439Ø.

Derudover har Folketingets Ombudsmand den 20. december 2010 afgivet en redegørelse om ombudsmandens såkaldte OPCAT-undersøgelse af Københavns Politis behandling af anholdte/tilbageholdte i forbindelse med demonstrationen den 12. december 2009. Ombudsmanden er i den forbindelse kommet med en række anbefalinger vedrørende politiets generelle procedurer ved aktioner, hvor der kan blive tale om et større antal frihedsberøvelser.

Rigspolitiet har i lyset af Østre Landsrets dom og Folketingets Ombudsmands redegørelse fundet anledning til at orientere nærmere om reglerne i politiloven vedrørende frihedsberøvelser i forbindelse med forsamlinger mv. samt fastsætte generelle retningslinjer for den politimæssige indsats i forbindelse med større demonstrationer mv.

2. Politilovens bestemmelser om frihedsberøvelse

Politilovens §§ 5, 8 og 9 indeholder bestemmelser, der giver politiet mulighed for under visse betingelser at foretage frihedsberøvelse bl.a. med henblik på at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden.

Politilovens § 5 indeholder en generel bestemmelse om muligheden for frihedsberøvelse med henblik på at afværge fare for ordensforstyrrelser eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Findes mindre indgribende midler – f.eks. påbud, legemsbesigtigelse og fratagelse af genstande – ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet efter § 5, stk. 3, om nødvendigt frihedsberøve den eller dem, der giver anledning til faren.

Politilovens § 8 drejer sig om politiets beføjelser over for forsamlingsdeltagere.

Efter § 8, stk. 1, kan politiet ved offentlige forsamlinger under åben himmel gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Efter § 8, stk. 2, kan politiet ved andre offentlige forsamlinger efter anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for ordensforstyrrelse. Politiet kan uden anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for alvorlig ordensforstyrrelse eller fare for sikkerheden.

Med henblik på at afværge fare som nævnt i § 8, stk. 1 og 2, kan politiet frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Findes mindre indgribende midler – f.eks. påbud, legemsbesigtigelse og fratagelse af genstande – ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet efter § 8, stk. 4, om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren.

Politilovens § 9 drejer sig om politiets beføjelser ved "opløb", der forstås som en tilfældig og helt uorganiseret sammenstimlen af mennesker. Med henblik på at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, kan politiet frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Findes mindre indgribende midler – f.eks. påbud, legemsbesigtigelse og fratagelse af genstande – ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet efter § 9, stk. 3, om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren.

En frihedsberøvelse må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer for frihedsberøvelser efter lovens § 5 eller 12 timer for frihedsberøvelser efter lovens §§ 8 og 9, ligesom frihedsberøvelsen i alle tilfælde skal være så kortvarig og skånsom som muligt. En frihedsberøvet person skal således løslades, så snart de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede.

Det anførte udtrykker et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter en frihedsberøvelse og dens varighed i det konkrete tilfælde skal være nødvendig og forvarlig set i forhold til den fare, der søges afværget med frihedsberøvelsen. Pro-

portionalitetsvurderingen vil bl.a. afhænge af frihedsberøvelsens varighed, således at vurderingen alt andet lige skærpes, jo længere frihedsberøvelsen varer.

Side 3

3. Østre Landsrets dom af 25. januar 2012

3.1. I Østre Landsrets dom af 25. januar 2012 tog landsretten stilling til en række frihedsberøvelser, som blev foretaget i forskellige situationer under klimatopmødet COP 15 i december 2009.

Landsrettens dom omfattede bl.a. frihedsberøvelser foretaget den 12. december 2009 i forbindelse med en stor demonstration fra Christiansborg Slotsplads til Bella Centret. Dommen omfattede derudover bl.a. frihedsberøvelser foretaget i forbindelse med uroligheder på Christiania natten mellem den 14. og 15. december 2009 samt frihedsberøvelser foretaget i forbindelse med demonstrationer på Amager den 16. december 2009, hvor en række statsledere skulle ankomme til Bella Centret for at deltage i klimatopmødet.

I dommen fortolkede landsretten bl.a. politilovens bestemmelser om frihedsberøvelse, jf. nærmere herom ovenfor under pkt. 2. Herunder behandlede landsretten – navnlig i forbindelse med vurderingen af frihedsberøvelserne den 12. december 2009 – mere generelt politiets muligheder for at foretage frihedsberøvelser i forbindelse med forsamlinger mv.

3.2. Landsretten udtalte indledningsvis, at klimatopmødet COP 15 indebar den største samlede danske politiindsats nogensinde. Samtidig tilsagde erfaringerne fra andre lande, hvor tilsvarende internationale møder som klimatopmødet havde været afholdt, at Københavns Politi måtte lade det indgå i vurderingen som en nærliggende mulighed, at det kunne komme til voldsomme uroligheder.

Landsretten lagde i den forbindelse til grund, at politiet havde konkrete efterretninger og oplysninger om planlagte aktioner under klimatopmødet fra visse grupperinger, herunder aktioner den 12. december 2009, således som bl.a. NTAC (Never Trust a Cop) havde annonceret. Politiet havde endvidere modtaget underretning fra udlandet om, at personer, der var kendt som voldelige aktivister, var rejst til Danmark.

3.3. Om demonstrationen den 12. december 2009 bemærkede landsretten, at op mod 100.000 mennesker denne dag samledes for at gå i demonstration til Bella Centret på Amager, hvor klimatopmødet blev afholdt. Demonstrationen udgik fra Christiansborg Slotsplads.

Landsretten lagde bl.a. til grund, at der ved Børsbygningen blandt en gruppe af sortklædte var flere personer, der udøvede hærværk mod Børsbygningen ved med stokke eller kast med brosten at smadre ruder i bygningen. Flere af de sortklædte

var maskerede og bar på brosten, ligesom en gruppe af betjente, der var beordret frem til Børsen, blev angrebet bl.a. med stenkast fra gruppen af sortklædte.

Side 4

Efter demonstrationsoptøget var begyndt at gå ad den planlagte rute mod Amager havde flere af demonstranterne maskeret sig, flere bar på kæppe eller stokke, ligesom politiet havde modtaget underretning om, at det var konstateret, at der var gravet brosten op på Christiansborg Slotsplads.

Landsretten lagde endvidere til grund, at der blev begået hærværk mod Udenrigsministeriet af personer fra den gruppe af sortklædte, der også havde udøvet hærværk mod Børsen.

På baggrund af de konkrete episoder ved Børsen og ved Udenrigsministeriet – sammenholdt med meldingerne om opgravede brosten på Christiansborg Slotsplads og sortklædtes maskering og bevæbning – traf politiet beslutning om at frihedsberøve gruppen af sortklædte ("sort blok").

Med henblik på at gennemføre beslutningen om frihedsberøvelsen af "sort blok" iværksatte politiet en knibtangsmanøvre, hvorved der blev indsat kiler ved Flintetrenden og ved Marksmandsgade, således at alle demonstranter, der befandt sig mellem kilerne, blev frihedsberøvet. Der blev givet ordre til, at demonstranterne skulle sorteres, da de, der ikke var en del af "sort blok", skulle have lov at gå. I alt 905 personer blev frihedsberøvet.

3.4. Landsretten udtalte, at det efter ordlyden af politilovens §§ 5, 8 og 9 og forarbejderne til disse bestemmelser sammenholdt med det, der er anført i loven og i forarbejderne om formålet med loven, må antages, at det i særlige situationer kan være berettiget ud fra en objektiv farevurdering at foretage indgreb i henhold til § 5, § 8 eller § 9 over for en samlet gruppe af personer, herunder af personer, der fremtræder som en samlet flok i en demonstration. Kravene til, hvornår det kan være berettiget at gribe ind over for en gruppe, må skærpes afhængig af intensiteten i indgrebet.

Efter de beskrevne forhold i den konkrete sag, der måtte ses i lyset af politiets generelle viden om erfaringerne fra andre lande samt efterretninger om tilrejsende aktivister, fandt landsretten ikke grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering af, at der var en konkret og nærliggende fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden og for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Landsretten bemærkede, at der således også var grundlag for at frygte, at yderligere handlinger fra gruppen af sortklædte ved Børsen og Udenrigsministeriet samt politiets indgreb heroverfor kunne indebære fare også for de fredelige demonstranter. Vurderingen blev understøttet af de efterfølgende fund af effekter, herunder krysantembomber og udstyr, der bl.a. viste, at nogle demonstranter var forberedt på kampe med politiet.

Landsretten udtalte endvidere, at det efter forholdene, herunder demonstrationens størrelse, placeringen af den sortklædte gruppe i demonstrationen og politiets indsatsmuligheder, var en berettiget vurdering, at mindre indgribende foranstaltninger end frihedsberøvelse ikke var tilstrækkelige, jf. herved politilovens § 8, stk. 4.

Landsrettens flertal tilføjede, at flertallet ikke fandt grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering af, at der på tidspunktet for gennemførelsen af beslutningen om at foretage frihedsberøvelse fortsat var en konkret og nærliggende fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden og for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, og at der således kunne gribes ind over for den samlede sorte blok.

3.5. Ved den nærmere bedømmelse af lovligheden af frihedsberøvelsen fandt landsrettens flertal, at de rammer, hvorunder beslutningen kunne gennemføres, måtte tages i betragtning.

Det måtte således tillægges betydning, at der var knyttet en ikke ubetydelig usikkerhed til de forskellige foretagne opgørelser af størrelsen af "sort blok", ligesom der var knyttet usikkerhed til de foretagne vurderinger af, hvem der tilhørte "sort blok", bl.a. fordi tilhørsforholdet i høj grad beroede på den pågældendes adfærd, og sort beklædning kunne ikke entydigt tages som et udtryk for et tilhørsforhold til "sort blok". Dette gjaldt navnlig ved vintertide.

Det måtte videre tillægges betydning, at beslutningen blev gennemført ved indsættelse af kiler ved Flinterenden og Markmandsgade, og at det derfor, da politiet af sikkerhedsmæssige og polititaktiske hensyn ikke på forhånd kunne advare nærtstående fredelige demonstranter omkring "sort blok" om indgrebet, måtte være klart, at der ville komme et større antal fredelige demonstranter med mellem kilerne.

Flertallet udtalte, at der i lyset heraf måtte stilles særligt store krav til den sortering af de frihedsberøvede, som politiet på stedet skulle foretage.

Flertallet bemærkede hertil, at der da også var givet ordre om, at alle, hvis tilhørsforhold til "sort blok" kunne være tvivlsomt, skulle have lov til at gå. Flertallet tilføjede, at de på stedet værende polititjenestemænd imidlertid ikke handlede i overensstemmelse hermed, idet slusen ved Flinterenden ikke blev lukket, fordi det var vurderingen, at der ikke længere var behov for udslusning af nogle af demonstranterne, men fordi politiet havde konstateret, at nogle sortklædte foretog omklædning, og at det herefter ikke længere var muligt at skelne mellem "sort blok" og almindelige demonstranter.

Flertallet anførte bl.a., at politiet nødvendigvis ganske hurtigt, efter at kilerne var sat, måtte afgrænse de demonstranter, der med sikkerhed måtte henregnes til "sort blok", og som skulle frihedsberøves, idet identifikationen af den enkelte som til-

hørende "sort blok" i høj grad beroede på den pågældendes forudgående adfærd og ikke udelukkende beklædning. Dette skete ikke.

Side 6

Efter flertallets bedømmelse medførte disse omstændigheder, at det ikke kun var et begrænset antal af de 905 personer, der måtte anses for at være blevet frihedsberøvet, uden at betingelserne herfor har været opfyldt, jf. politilovens § 8, stk. 4.

Flertallet fandt herefter, at frihedsberøvelserne den 12. december 2009 af de 178 personer, der var omfattet af sagen for landsretten, var ulovlige.

3.6. Landsretten behandlede dernæst de frihedsberøvedes erstatningskrav, herunder bl.a. spørgsmålet om, hvorvidt behandlingen af de frihedsberøvede havde været i strid med forbuddet mod nedværdigende behandling mv. efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) art. 3.

Landsretten lagde i den forbindelse bl.a. til grund, at de frihedsberøvede efter gennemførelsen af knibtangsmanøvren fik plastichåndjern – kaldet strips – på, således at armene blev fastholdt bag om kroppen. De blev endvidere sat i lange rækker på jorden – såkaldte "futtog" – hvilket indebar, at de frihedsberøvede sad tæt mellem hinandens ben.

De frihedsberøvede skulle køres med busser til de etablerede ventefaciliteter på Retortvej i Valby, men der var ikke tilstrækkeligt med busser til rådighed. Kapacitetsproblemerne medførte, at de sidste frihedsberøvede først blev transporteret fra Amagerbrogade omkring kl. 20.00.

Politiet havde ikke sørget for transportable toiletter til Amagerbrogade, men landsretten lagde til grund, at der blev skabt mulighed for, at nogle af de frihedsberøvede kunne blive ledsaget til toiletter på et nærliggende pizzeria og hos en frisør, ligesom et område på gaden blev afskærmet, med henblik på at mandlige frihedsberøvede kunne benytte stedet som pissoir. Landsretten lagde dog til grund, at toiletkapaciteten var utilstrækkelig, og at flere frihedsberøvede ikke fik adgang til at komme på toilettet, selv om de anmodede herom eller havde behov herfor.

Selv om temperaturen var omkring frysepunktet den 12. december 2009, fik de frihedsberøvede ikke udleveret siddeunderlag til beskyttelse mod kulden. De fik endvidere ikke mulighed for at få vand. På et tidspunkt efter kl. 18.00 begyndte politiet at gå ture med nogle af de frihedsberøvede.

Politiets aktion skete under stor mediebevågenhed, og billeder af de frihedsberøvede anbragt i "futtog" med hænderne bag på ryggen blev vist i aviser og fjernsyn. Placeringen af de frihedsberøvede i "futtog" blev påbegyndt omkring 20 minutter efter iværksættelsen af knibtangsmanøvren.

Landsretten lagde derfor til grund, at de fleste frihedsberøvede sad på den kolde asfalt i flere timer og for nogles vedkommende i op til omkring 4 timer, inden de blev transporteret fra stedet.

Landsretten udtalte, at politiets formål med frihedsberøvelserne under de angivne omstændigheder ikke havde været at nedværdige de pågældende. Behandlingen af de frihedsberøvede under indgrebets indledende fase kunne ikke anses for at have været så belastende, at denne kunne anses for værende i strid med EMRK art. 3.

Imidlertid måtte den tidsmæssige udstrækning af indgrebet efter landsrettens opfattelse tillægges betydelig vægt, og som tiden skred frem måtte behandlingen af de 178 personer, der var omfattet af sagen for landsretten, efter en samlet vurdering af omstændighederne anses for værende i strid med EMRK art. 3.

Landsretten tilkendte herefter de pågældende personer erstatning for ulovlig frihedsberøvelse og forhøjede i den forbindelse erstatningen som følge af krænkelsen af EMRK art. 3.

4. Folketingets Ombudsmands redegørelse af 20. december 2010

Folketingets Ombudsmand har den 20. december 2010 afgivet en redegørelse om ombudsmandens såkaldte OPCAT-undersøgelse af Københavns Politis behandling af anholdte/tilbageholdte i forbindelse med demonstrationen den 12. december 2009. Ombudsmanden er i den forbindelse kommet med en række anbefalinger vedrørende politiets generelle procedurer ved aktioner, hvor der kan blive tale om et større antal frihedsberøvelser.

Ombudsmanden anbefaler således bl.a., at politiet – for at forebygge krænkelse af reglerne om forbud mod umenneskelig eller nedværdigende behandling – tilrettelægger procedurerne, så det fremover i hvert fald

- undgås, at tilbageholdte personer ikke inden for rimelig tid kan forrette deres nødtørft;
- bliver fast praksis at medbringe vand og siddeunderlag ved aktioner, hvor det kan blive aktuelt at foretage frihedsberøvelser;
- sikres, at der ved sådanne aktioner er sundhedsfaglig kompetence til stede, så risikoen for, at de anholdte/tilbageholdte lider helbredsmæssig overlast, bliver mindst mulig; og
- sikres, at politiet ved sådanne aktioner foretager de fornødne afhøringer hurtigst muligt, så varigheden af tilbageholdelsen bliver kortest mulig.

5. Generelle retningslinjer for den politimæssige indsats i forbindelse med større demonstrationer mv.

Side 8

I lyset af de erfaringer, som er indhøstet i forbindelse med COP 15, fastsættes i det følgende generelle retningslinjer for planlægningen og gennemførelsen af den politimæssige indsats i forbindelse med større demonstrationer mv., herunder i forbindelse med politiaktioner af den karakter, der fandt sted i København den 12. december 2009.

De beskrevne retningslinjer skal endvidere indgå i politiets tilrettelæggelse af det almindelige beredskab, således at retningslinjerne så vidt muligt, hvor det er relevant, kan iagttages ved gennemførelsen af politiaktioner, som det ikke forudgående er muligt at planlægge.

5.1. Frihedsberøvelse efter politiloven

Østre Landsrets dom af 25. januar 2012 afspejler, at det i særlige situationer kan være berettiget ud fra en objektiv farevurdering at foretage indgreb i henhold til politilovens §§ 5, 8 eller 9 – det vil sige f.eks. påbud, fratagelse af genstande eller frihedsberøvelse – over for en samlet gruppe af personer, herunder af personer, der fremtræder som en samlet flok i en demonstration.

Kravene til, hvornår det kan være berettiget at gribe ind over for en gruppe, må skærpes afhængig af intensiteten i indgrebet.

For så vidt angår de frihedsberøvelser, som politiet foretog i forbindelse med demonstrationen den 12. december 2009, fandt landsrettens flertal i den forbindelse, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte politiets farevurdering, og at der således kunne gribes ind over for den samlede "sorte blok".

Landsretten fandt imidlertid på baggrund af en samlet vurdering, at frihedsberøvelserne var ulovlige, jf. ovenfor under pkt. 3.5.

Flertallet lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at det måtte være klart, at den konkrete gennemførelse af frihedsberøvelserne ville omfatte et større antal fredelige demonstranter. I lyset heraf måtte der stilles særligt store krav til den sortering af de frihedsberøvede, som politiet på stedet skulle foretage.

Efter flertallets opfattelse var det ikke kun et begrænset antal af de i alt 905 personer, der måtte anses for at være blevet frihedsberøvet, uden at betingelserne herfor var opfyldt. Flertallet fandt herefter, at de foretagne frihedsberøvelser var ulovlige.

5.2. Afgrænsning og sortering i forbindelse med indgreb over for en samlet gruppe af personer

Side 9

I de særlige situationer, hvor det kan være berettiget at foretage indgreb i henhold til politilovens §§ 5, 8 eller 9 over for en samlet gruppe af personer – jf. herom ovenfor under pkt. 5.1 – bør politiet være opmærksom på hurtigst muligt og i videst muligt omfang at få foretaget den fornødne sortering.

Politiet bør i den forbindelse i videst muligt omfang søge på forhånd at afgrænse en farlig gruppe i en demonstration og holde denne gruppe samlet, således at politiet løbende har overblik over, hvor gruppen befinder sig, og gruppens omfang, alt sammen med henblik på hurtigst muligt at adskille denne gruppe, hvis det bliver nødvendigt at iværksætte administrative frihedsberøvelser, og herefter foretage den fornødne sortering i forhold til personer, der ikke måtte være omfattet af den farlige gruppe.

5.3. Information til demonstrationsdeltagere mv.

I forbindelse med gennemførelsen af den politimæssige indsats ved større demonstrationer mv., bør der fremover – så vidt det af sikkerhedsmæssige og polititaktiske hensyn er muligt – forud for demonstrationen mv. informeres om, hvilken opførsel, politiet ikke vil tolerere, og hvilke konsekvenser eventuelle brud på reglerne kan have. Det bør i den forbindelse overvejes, hvordan politiets information bedst muligt formidles til relevante modtagere. Der kan således f.eks. anvendes flyers i lufthavnen, dialogmøder, pressen, sociale medier og diverse hjemmesider mv.

I forbindelse med afviklingen af demonstrationen mv. skal det tilsvarende tilkendegives, hvilken opførsel, politiet ikke vil tolerere. Anvendelsen af megafoner kan i den forbindelse indgå i planlægningen. Frihedsberøvelse kan alene ske, hvis mindre indgribende midler – herunder navnlig påbud, legemsbesigtigelse og fratagelse af genstande – ikke er tilstrækkelige til at afværge faren. Frihedsberøvelse vil således f.eks. ikke kunne ske, hvis politiets påbud efterkommes i den givne situation.

5.4. Dokumentation af politiindsatsen, registrering af anholdte og frihedsberøvede mv.

Politiet bør i videst muligt omfang – f.eks. ved hjælp af videooptagelser o.l. – efterfølgende kunne dokumentere omstændighederne ved gennemførelsen af indsatsen ved større demonstrationer mv. Herunder bør politiet så vidt muligt kunne dokumentere den fare, som måtte have dannet grundlag for indgreb efter politilovens §§ 5, 8 eller 9.

Politiet bør derudover sikre, at der i forbindelse med større demonstrationer mv. foretages en udførlig og præcis registrering af hver enkelt af de anholdte eller administrativt frihedsberøvede.

Side 10

Det fremgår i den forbindelse af Østre Landsrets dom af 25. januar 2012, at landsretten – bl.a. ved bedømmelsen af frihedsberøvelser, som politiet foretog på Christiania natten mellem den 14. og 15. december 2009 – lagde vægt på oplysninger angivet i anholdelseskort.

5.5. Behandlingen af anholdte og frihedsberøvede mv.

I overensstemmelse med ombudsmandens anbefalinger, jf. ovenfor under pkt. 4 – og i lyset af Østre Landsrets bemærkninger om behandlingen af de frihedsberøvede den 12. december 2009, jf. ovenfor under pkt. 3.6 – bør politiet fremover iagttage følgende retningslinjer ved planlægningen og gennemførelsen af den politimæssige indsats i forbindelse med aktioner, hvor der kan blive tale om et større antal frihedsberøvelser:

- Medbringe sidde/liggeunderlag, så anholdte eller frihedsberøvede personer i givet fald kun kortvarigt vil blive placeret direkte på jorden
- Medbringe vand til frihedsberøvede
- Være opmærksom på, at der rekvireres læge/sundhedsfagligt personale med henblik på at sikre, at risikoen for, at anholdte eller frihedsberøvede lider helbredsmæssig overlast, bliver mindst mulig
- Sørge for, at anholdte eller frihedsberøvede personer inden for rimelig tid kan forrette deres nødtørf
- Sikre, at ventetiden i forbindelse med registrering, borttransport, afhøring mv. reduceres mest muligt, så frihedsberøvelsen bliver kortest mulig – registrering, visitation og afhøring på stedet kan anvendes, hvor det skønnes hensigtsmæssigt

En frihedsberøvelse skal under alle omstændigheder være så kortvarig og skånsom som muligt. En frihedsberøvet person skal således løslades, så snart de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede, jf. nærmere om politilovens bestemmelser om frihedsberøvelse ovenfor under pkt. 2.

6. Klageadgang og domstolsprøvelse

6.1. Administrativ klageadgang

Der kan klages til politidirektøren og eventuelt rigspolitichefen over politimæssige (operationelle) dispositioner uden for strafferetsplejen. Der vil endvidere i medfør af retsplejelovens § 1019 være mulighed for at klage til Den Uafhængige Politiklagemyndighed over politiets adfærd i tjenesten.

Den frihedsberøvede vil således bl.a. kunne klage over, at vedkommende er blevet tilbageholdt på et fejlagtigt grundlag, at der har været kritisable forhold under tilbageholdelsen, at tilbageholdelsen har været for langvarig eller at politiet har været for hårdhændet.

Side 11

6.2. Domstolsprøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

Efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a kan spørgsmålet om lovligheden af en administrativ frihedsberøvelse indbringes for domstolene.

Som det fremgår af rundskrivelse af 7. december 2009 om ændring af reglerne om administrativ frihedsberøvelse efter politilovens § 8 og § 9, skal politiet drage omsorg for, at der altid sker orientering af personer, der frihedsberøves administrativt efter politiloven, om adgangen til at indbringe spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed for domstolene. Der skal i den forbindelse vejledes om:

- at begæring om sagens indbringelse for retten skal fremsættes inden 4 uger efter frihedsberøvelsens ophør (senere fremsættelse af begæringen kan indtil 6 måneder efter frihedsberøvelsens ophør undtagelsesvis tillades af retten, når der foreligger særlig grund til at afvige fra fristen),
- at anmodning om en domstolsprøvelse skal fremsættes over for politiet, der herefter er forpligtet til inden 5 hverdage efter begæringens fremsættelse at forelægge sagen for retten,
- at den, der har været frihedsberøvet, vil blive indkaldt til retsmødet, og at der vil blive beskikket en advokat, hvis vedkommende ikke selv har antaget en advokat,
- at et eventuelt krav om erstatning fra det offentlige for ulovlig frihedsberøvelse efter begæring pådømmes under sagen om frihedsberøvelsens lovlighed. Retten kan dog udskyde spørgsmålet til senere behandling.

Med venlig hilsen

Anders Jørgensen
centerchef

